ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԵԼԵԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի ճատտեսի, 20
Կ. ՊՕԼԻՍ

10 ՓԱՐԱ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ارمنیجه یومی سورهانتاك غزته سی
اداره خانه سی
باب عالی جاده سی ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱ

ԻՆՉ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ
Խմբագրութեան ուղղուած ո՛ և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՕԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը Ղրշ. 75
6 » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը Ղրշ. 100
6 » » 54

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը Փր. 22
6 » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ԱՌՕՐԵԱՅ ԳՈՐԾԵՐ

Ս. Հայրապետի կրկին կոնդակները ու նամակները, որոնք խառն ժողովոյ անցեալ ուրբաթ օրուան նստին մէջ կարդացուեցան, խորին տպաւորութիւն մը բրած են բոլոր ժողովականաց վրայ։

Ծերունազարդ կաթողիկոսը, զգածեալ և յուզեալ սրտի մը արտայայտիչ չեշտերը կը գնէ իր նամակներուն մէջ, և սրտաշարժ բառերով կը խօսի ժողովրդեան նիւթական և հոգեւոր պէտքերուն վրայ։

Ս. Հայրապետի Թիֆլիզի մէջ անցուցած վերջին ձմեռուան օրերը, մտահոգութեան անվերջ շրջան մը եղած են։ Իր ուղեւորութեան գլխաւոր նպատակն էր Ռուսահայոց դպրոցներու խնդրի մասին նպաստաւոր կարգադրութիւն մը ձեռք բերել, կամ աւելի ճիշդը, վրայ առնել ուզուած առեն վրայ չտալու ճար մը խորհիլ։ Իրաւ ալ Ռուսաստանի դպրոցները ռուսացումէ փրկել ուզուած առեն, անգին գիւտանագիտական նրբութեամբ մը եկեղեցապատկան կալուածներն ալ գրաւուեցան և պահ մը բովանդակ ուշադրութիւնը այս վերջիններուն վրայ դարձաւ։

Չենք գիտեր թէ ի՞նչ եղած է հետեւանքը Կովկասի կառավարչապետին հետ կատարուած բանակցութեանց, բայց պաշտօնական և անպաշտօն տեղեկութիւններու նայելով, ո և է յոյս չկայ այս բանակցութիւններէն յաջող ելք մը հանելու, և բոլոր աչքերը յառած են հիմակ այն ծրագրին, որ օտարադաւան վարժարաններու համար կը կազմուի ի Նորոյ, Լուսաւորութեան Նախարարութեան մէջ (Ռուսիոյ Դուրէֆը)։ Այս լուրը հրատարակած էին վերջին օրերս Պետերսպուրկի թերթերը, բայց այս դարավերջին շրջանին մէջ բառերը և խօսքերը այնպիսի առաձգականութիւններ ունին, որ ոչ թէ կէս դար առաջ ապրողները, այլ նոյն իսկ այսօր մենք ալ չենք կրնար շատ դիւրաւ հասկնալ։

Ամէն պարագայի մէջ՝ Ռուսահայք իրենց իրենց դպրոցական և եկեղեցական գործերուն համար, յոյսերնին անակնկալներու վրայ դրած են, և անակնկալ մը պիտի հրա՞յ իրենց համար Սուրհանդակի երեւումը, որ հայս. կառավարութեան արդարասէր տնօրինութեան մէկ ապացոյցն է։

Բայց այս «առուր պատշաճի» խօսքերը հեռացուցին զմեզ մեր նիւթէն։ Եթէ Ս. Հայրապետի Թիֆլիզ ներկայութիւնը, ըստ երեւոյթին՝ օգտակար չեղաւ բնաւ Ռուսահայոց կրթական և եկեղեցական գործերուն համար, գոնէ մեծապէս նպաստաւոր եղաւ կարօտելոց, որոնց աղերսարկու ձայնը արձագանգ տուած էր մինչեւ Կաթողիկոսը։ Ն. Ս. Օծութեան նպաստի կոչը, այնչափ մեծ ընդունելութիւն գտած էր Պոլսոյ մէջ, որ մէկ հրաւէրով 30,000 րուպլի դրկուած էր Թիֆլիզ, ուրկէ ծերունազարդ Հայրապետը կը յղէ ու կը մխիթարէ կարօտեալները, նպաստի մեծ բաժին մը հանելով Վանայ կարօտելոց, և խաւր չմնելով Մշոյ և Մարաշի աղքատներուն մինչեւ ալ, ինչպէս որ վայել էր հանրութեան հօր մը և ազգի Հայրապետի մը։

Ռուսահ ազգայինները իրենց այս առատաձեռնութեամբ կ'ապացուցանեն թէ իրենց սիրտը ծոցիններէն ու գերասաններէն աւելի, ուրիշ սիրով ալ կը բաբախէ ի հարկին եթէ գտնուի իրենց սիրտը շարժող և կարեկցութեան զգացումները յուզող ձայն մը։ Եւ այս ազդու ձայնը լսելի բրած է ամենայն Հայոց Հայրապետը իր թափանցող չեշտերով, խօսելով հայրական ժողովրդեան մը պէտքերուն վրայ։

Այս առաջին արդիւնքը, իրաւունք կու տայ սպասելու, նորանոր բարեգործութիւններ և արդիւնքներ այն սրտաշարժ հրաւէրներէն, որ ազգին հոգեւոր գլուխներէն կ'ուղղուին անընդհատ, ամէն դասակարգի ազգայիններու։

Ս. Հայրապետի նպաստի այս գումարն է որ իրեն հետ պիտի տանի, Տ. Ներսէս եպիսկ. Արսլանեան, Վանայ նորընտիր տեղապահը, որուն նկատմամբ ազգին ամէն դասակարգի անհամբեր իրենց վստահութիւնը կը յայտնեն։

Վերջերս Իզմիրցիք հեռագրած էին Ս. Կաթողիկոսին, խնդրելով որ իրենց թեմին վրայ եպիսկոպոս չձեռնադրէ Տ. Ներսէս Արսլանեան վարդապետը, որուն տուած վկայականի մասին զղջացած էին յետոյ։ Բայց Տ. Ներսէս վարդապետ՝ Իզմիրի վկայականով կ'երթար Էջմիածին և Ս. Հայրապետին կը ներկայանէր զայն, որուն առթիւ ծերունազարդ Հայրապետը կ'ըսէր Իզմիրի նախորդ առաջնորդին. «Թեմականք խնդրած են ինձմէ, իրենց վիճակին վրայ չձեռնադրել զքեզ, բայց եթէ առանց վկայականի ալ եկած ըլլայիր դարձեալ քեզ եպիսկոպոս պիտի ձեռնադրէի, որովհետեւ քեզ քաջ կը ճանաչեմ։»

Այս բարձրագոյն գնահատութիւնը մեծ պատիւ մըն էր Արսլանեանի համար. այժմ առիթը կը ներկայանայ իր նոր պաշտօնովը որ այնքան կենսական կարեւորութիւն մը ունի ամէն հայու համար, իր մեծագոյն փառքը չինելու։

Ա.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընթերցողները պիտի նշմարեն անշուշտ գաւառական թղթակցութիւններու պակասը Սուրհանդակի առաջին մէկ քանի թիւերուն մէջ։ Թէեւ հինգ ամիս առաջ ամէն պատրաստութիւն տեսնուած էր, բայց զանազան պատճառներով հրատարակութիւնը յետաձգուելէն ետքը, այս անգամ յանկարծ հրատարակուիլ սկսելուն հետեւանօք, չկրցանք իրողութիւնը օր առաջ իմացնել մեր թղթակիցներուն։ Այս թերին բնականաբար պիտի լեցուի մէկ քանի օրէն։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

«Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԸՆԵՆՔ ՄԵՐ ՏՂԱՔԸ»

Կրիվէնի ծաղրանկարներէն մէկուն մէջ է կարծեմ, որ բարիզեան կոկոտ մը թեւ թեւի գացող զոյգ մը ամոլներ ցուցնելով ընկերին կը հարցնէ.

—Երկու անգամ երկու չորս կ'ընէ, այնպէս չէ՞։

Ու ընկերը նշանակէտ ակնարկ մը ուղղելով կինկբուն, որոնք Փրանսական կենցաղագիտութեան շրջագծէն (intéressante) անուանուած կացութեամբ մէջ կը գտնուէր, կը պատասխանէ.

—Պարագան գիտէ.

Այդ ծաղրանկարը միտքս իյնաւ, երբ կարդացի այն ոգանցիկ ատենաբանութիւնը, զոր անցեալ շաբթու Փրանսական Գաղթային Միութեանց ընդհանուր քարտուղար, Պ. Շայլէյ Պէյ, արտասանած է Նանթ քաղաքին մեծ Թատրոնին մէջ, իրեն նիւթ ունենալով այն հարցումը զոր վերնագիր ընտրած ենք մեր յօդուածին. «Ի՞նչ պիտի ընենք մեր տղաքը։»

Ու ծաղրանկարը յիշեցի ճիշդ անոր համար որ Պ. Շայլէյ Պէյի արտայայտած գաղափարները բացարձակ ճշմարտութիւններ դառնալով համերժ... Փրանսայիններու համար, բոլորովին հակառակին կողմնակիցն եմ, երբ միեւնոյն խնդիրը կը քննեմ մեզ նկատմամբ։

Պ. Շայլէյ Պէյ նկատել տալէ ետքը իր ունկնդիրներուն՝ թէ Փրանսական արդի ընկերութեան մէջ չափէն աւելի են ազատական արհեստները (բժշկութիւն, փաստաբանութիւն ևն.) ընդգրկողներն ու պաշտօնի ետեւէ իյնողները, դէպ ի դուրս, դէպ ի օտար աշխարհները, դէպ ի գաղթավայրերը ուղղել յանձնարարած է նոր սերունդը։

Գիտուն ատենախօսը կատարելապէս իրաւունք ունի Փրանսացիներու խօսելով. որքան՝ միւս կողմէ՝ ես ալ կատարելապէս բանաւոր կը գտնեմ ճիշդ հակառակը յանձնարարել ընթերցողներուս։

Ի՞նչ ընել ձեր տղաքը կը հարցնէք. — Երկրին մէջ պահեցէք, երկրին համար հասցուցէք զանոնք. գաղթավայրերու հարստութիւններուն, հեռաւոր երկիրներու առասպելական յաջողութիւններուն ետեւէն վազելու պէտքը չունինք մենք. բնական հարստութիւնները, ձեռնարարգործութեանց աղբերները, չահու դեռ չհետազօտուած աղբիւրները, զորս եւրոպացիները հեռաւոր երկիրներ կ'երթան փնտռելու, իրենց բնական կուսութեամբը կան ու կը մնան մեր գաւառներուն մէջ, և օտարութեան մէջ ցուցուելիք գործունէութեան քառորդը միայն կը բաւէ անուն մը, դիրք մը, հարստութիւն մը չինելու հոն։ Մինչ Եւրոպացիին համար յաջողութեան յոյսերը ա՛յնքան կ'աւելնան որքան կը հեռանայ բնագաւառէն. մեզ համար՝ ճիշդ հակառակը՝ յաջողութեան յոյսերը կ'աւելնան որքան կը մնանք նոյն իսկ Երկիրը, որքան կը դիմենք դէպ ի խորը գաւառներու կոյս անտառներուն, չվարուած հողերուն, չբացուած հանքերուն։

Զգեւոլ ափրիկեան և ամերիկեան գաղթավայրերու կեանքին անհուն դժուարութիւնները, եւրոպական մեծ քաղաքները միայն այցելել կը բաւէ, հասկնալու համար թէ աշխարհի մէջ «փողոցները ոսկի շարուած» տեղ չկայ հիմա։ Ամէն տեղ յաջողութիւնը կանոնաւոր, չափչփուած աշխատութեան մը վարձատրութիւնը միայն կրնայ ըլլալ, ու մարդկային գործունէութեան ամէն ճիւղերուն մէջ ալ մեր յաջողութիւններէն օգտուելու ամէնէն ընդարձակ ասպարէզները նոյն իսկ մեր երկրին մէջ են։

Գաղթավայրերու արժանիքը՝ երբ մեծ յաջողութիւններու նպաստաւոր միջավայրեր, դեռ չզոհացուած շատ պէտքեր ունենալնին է. արդ, պէտքերը դեռ վերջացած չեն մեր մէջ, և մարդկային գործունէութեան ո և է ճիւղին մէջ մրցումը հասած չէ այն աստիճանին, որ Եւրոպայի մէջ մրցակիցներուն մէկ մասը կը բռնադատէ հեռաւոր երկիրներ իրենց գործունէութեան ասպարէզը փոխելու համար։

Նոյն իսկ քանի մը արհեստներու համար, բժշկութիւն, փաստաբանութիւն ևն., որոնց յարողներու չափազանցութիւն մը կը տեսնուի մեծ քաղաքներուն մէջ (Պոլիս, Զմիւռնիա, ևն.), պարագան բոլորովին կը փոխուի, երբ այդ արհեստները սորվողները ուզեն գաւառական քաղաքներն ու գիւղերը երթալ։ Ո՞վ կրնայ ուրանալ որ դեռ հարիւրներով բժիշկներ և փաստաբաններ կրնան հանգիստ և պատուաւոր ապրուստ մը ապահովել, եթէ մեծ քաղաքներու մայթին զամուած չմնան։

Սակայն կէտ մը, որուն մէջ կատարելապէս համաձայն եմ Պ. Շայլէյ Պէյի հետ, զօրաւոր նկարագրի այն պէտքն է, զոր իրաւամբ իբր հիմ կը նկատէ նոր սերունդին տրուելիք դաստիարակութեան։

«Նախ սկսինք ծուլիկ ընել մեր տղաքը, կ'ըսէ Պ. Շայլէյ Պէյ, մարդեր, այսինքն արարածներ՝ որոնք բան մը ընելու կամքը և իրենց որոշումը կատարելու ուժը, կորովը ունին. պէտք է զարգացնել մեր տղոց մէջ ոչ միայն իմացականութիւնը, այլ մանաւանդ նկարագրի զօրութիւնը, ինչ որ կը նշանակէ գործի մը ձեռնարկելու յանդգնութիւն և յարատեւութիւն աշխատութեան մէջ»։

Ահաւասիկ բուն խնդիրը. դաստիարակութեան մէջ այսպիսի բանաւոր ուղղութեան մը պակասին հետեւանքն է որ Փրանսացի երիտասարդը իր աշխատութիւնովը բաղդ մը չինելու ձեռնհասութիւնը չունենար. պակաս մը, որ հաւասարապէս զգալի է մեր մէջ ալ, նոյն իսկ այն պատճառով որ գլխաւորաբար Փրանսական դաստիարակութիւնը կապկելու աշխատած ենք մեր դպրոցներուն մէջ։

Պ. Շայլէյ Պէյ իրաւունք ունի. Սխալ է միայն միտքը բեռնաւորելով շատանալ. հոգին պէտք է չինել, զօրաւոր նկարագիր մը կազմել. առանց անոր երիտասարդ մը բաւական պատրաստուած չի կրնար համարուիլ կեանքի պայքարին համար։

Իր խօսքերը, որ արդէն զօրաւոր արձագանգ մը ունեցած են Փրանսական մամուլին մէջ, կ'արժէ որ ուշադրութեան առնուին բոլոր անոնց կողմէ, որոնք կը շահագրգռին ապագայ սերունդին դաստիարակութեան խնդրովը։

ԱՐԳԻՍ

ՀԱՅ ՈՐԲԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

(Թղթակցութիւն Գերմանիայէն)

Գերմանիա ըրած համբորդութեանս առթիւ, կը փափաքիմ լրագրիդ ընթերցողներուն, իբրեւ տեղեկագիր, քանի մը տեղեկութիւններ տալ այս երկրին մէջ գտնուող հայ մանչուկներու արդի վիճակին մասին։

Ընթերցողները գիտեն անշուշտ մասնաւորապէս երկու տարի առաջ Գերմանացի բարեսիրաց ընկերութեան մը միջոցաւ Պոլսէն փոխադրուած 4—15 տարեկան 50ի չափ երկսեռ տղաքներ Գերմանիա փոխադրուած էին, ձրիաբար ուսանելու, կամ այլ եւ այլ արհեստ սորվելով ապագայի կենցաղ ապրելու համար։ Այդ միջոցին Պոլսոյ հայ լրագրութիւնը քիչ մը աղմուկ հանեց, միեւնոյն ատեն անհանգստութեան յայտնելով այդ տղոց ազգային վիճակին, սակայն ժամանակ ետքը հետաքրքրուող անհատ մը անգամ չգտնելով, այս կարեւոր խնդիրը մոռացութեան մէջ ինկաւ դժբաղդաբար։

Ինչպէս ըսի, հոս գտնուող տղաց թիւը 50ի կը հասնի մանչ և աղջիկ, որոնք կը գտնուին Պարմէն, Վիլհելմսդորֆ, Ֆրանքֆորթ-առ-Մայն, Հայտէլպէրկ և ուրիշ քաղաքներ. առանց պզտիկները, մանչ ու աղջիկ, որդեգրուած են զանազան ընտանիքներու կողմէ, իսկ մեծ մանչեր 5—6 հատ և 15—17 տարեկան, ընտանիքներու մէջ իբրեւ ծառայ մնալ չուզելով, կը բողոքեն ձեռնհաս տեղեր, և բաւական դիմումներէ վերջ կը յաջողին վերջապէս ձրիաբար ընդունուիլ Վիլհելմսդորֆի գիշերօթիկ վարժարաններէն մէկուն մէջ ուր կը դաստիարակուին մինչեւ հիմա։

Գալով ընտանիքներու մէջ որդեգրուածներուն, մեծ տարիք ունեցող աղջիկները այդ տուներու մէջ «հոգեզաւակ» անուան տակ ձրի սպասաւորութիւն կ'ընեն, իսկ փոքրերը կորսնցուցած են իրենց մայրենի լեզուն, և կրելով իրենց գտնուած ընտանիքին անունը, կը յաճախեն վարժարան՝ ուր իրենց որդեգրողներու կողմանէ առանց և ոչ մի զոհողութեան. որովհետեւ Գերմանիա նախնական կրթութիւնը ձրի եւ պարտաւորիչ է։

Զմռնամ ըսելու, թէ այս տղաքները մեծ մասամբ Երկիրը իրենց մայրերը ունին, որոնք ժամանակին խաբուելով Պոլսոյ Հայ-բողոքական քարոզիչներու հոգար տեսակ խոստումներէն, փափաք յայտնած էին ղրկել իրենց զաւակները Եւրոպա ուսանելու համար։

Հոս եւ ուրիշ տեղեր քանի մը տղաքներ տեսայ, որոնց հետ տեսակցած էի Գերմաներէն խօսիլ, քանի որ մոռցած էին հայերէնը. անոնցմէ շատեր ալ կէս հայերէն կէս գերմաներէն կը խօսէին։

Տեսայ նաեւ Զուիցերիոյ մէջ երկու քոյրեր, մէկը 8 իսկ միւսը 6 տարեկան, երկուքն ալ հայերէնը մոռցած։

Պարմէն   Խ. Կ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ.— Պուժի զինաշինութեան գպրոցի պայթումը արդէն գրած էինք մեր երէկուան թիւով: Հասած նորագոյն հեռագիրներ կը հաղորդեն թէ վիրաւորեալներէն երկուքը շատ ծանր վիճակի մէջ կը գտնուին: Բոլոր զինուորական հաստատութիւններու շուրջ հսկողութիւնները կրկնապատկուած են:

— [illegible] կը հաղորդէ թէ Լորտ Սոլզպէրիի և Պ. Քամպոնի միջեւ բանակցութիւնները վերջնական համաձայնութեան մը յանգած են: Սոյն համաձայնութիւնը կը կարծուի Ֆրանսայի փափաքածին համեմատ եղած ըլլալ:

—Խորհրդարանական վերջին գումարման միջոցին Ժաք Բիու երեսփոխանը Ֆրանսայի ծովային գործոց պիւտճէի մասին խօսելուն առթիւ ի վեր հանած է այն անհաւասարութիւնը որ գոյութիւն ունի ֆրանսական և անգլիական, ինչպէս մանաւանդ ֆրանսական և երրեակ նիզակակցութեան ծովային ոյժերուն միջեւ: Շեշտած է նաեւ թէ Ֆրանսայի համար ներկայ տորմիղը բոլորովին անբաւական է, որով կառավարութիւնը ժողովուրդէն պէտք է պահանջէ անհրաժեշտ գումարը, որ իրեն չպիտի մերժուի և զայն յատկացնէ տորմիղի զօրացուցման գործին: Ցետոյ խօսք առաւ ծովային գործոց նախկին նախարար Պ. Թիէօնիէ իր երկար առենաբանութեան վերջին յարելով թէ անհրաժեշտ է նոր զրահաւորներու շինութիւնը: Պ. Թիէօնիէ պիտի շարունակէր իր առենախօսութիւնը երկուշաբթի (երէկ) օրուան նիստին մէջ:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դահլիճին մէջ ի պատասխան եղած հարցադրումի մը Իտալիոյ Զինաստանի մէջ բռնած քաղաքականութեան մասին, արտաքին գործոց նախարար Քանէվարօ, Իտալիոյ Զինաստանի մէջ ձեռնարկած քաղաքականութեան առիթով մէկ պատմութիւնը ըրաւ: Նախարարը յոյս յայտնեց թէ խաղաղ ճամբով կարելի պիտի ըլլայ արդիւնքի մը հասնիլ, առանց խիստ միջոցներու դիմելու:

ՍՊԱՆԻՈՅ նախարարական խորհուրդին մէջ որոշուեցաւ 15 միլիոն բէզէտա ստորագրել Քուպայի պարտքի կարօտներուն յառաջիկայ վճարման համար:

ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Հօթ Սբրինկէն (Արքանսասի նահանգ) հասած հեռագիրները կը յայտնեն թէ անգոյն քաղաքացիներու ընտրութեան առեն անհամաձայնութիւն ծագելով տեղի տուած է երկու կուսակցութիւններու միջեւ բուռն կռիւ մը, որու միջոցին ոստիկանութեան պետը երկու ոստիկան-զինուորներ և երկու անձեր սպաննուած են:

—Նիւ Եօրք Թայմզ կը հրատարակէ հեռագիր մը որուն համաձայն Բօրքիբայն Քրիքի մօտերը, Քանատայի և Մ. Նահանգներու սահմանագլխին վրայ, ամերիկացի և քանատացի հանքագործներու միջեւ կռիւ մը ծագած է, որ կը կարծուի թէ ճիշդ սահմանագլխին վրայ գտնուած հանքի հողի մը առթիւ յառաջ եկած ըլլայ: Սոյն կռիւներու միջոցին մէկ ամերիկացի և երեք քանատացի սպաննուած են. բազմաթիւ վիրաւորներ ալ երկուստեք ձգուելով: Քանատացիները պարտութիւն մը կրելով իրենց սահմաններէն դէպ ի ներս նահանջած են:

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրուի թէ արտաքին գործոց նախարարութեան հասած լուրերու նայելով, Սամոայի մէջ դժուարութիւններ կամ աւելի ճիշդը այն տեսակ լուրջ կացութիւն մը յառաջ եկած է, որուն իբրեւ թէ ենթակայ եղած ըլլան ամերիկացիները և եւրոպացիները՝ շատ հաւանական չի թուիր:

—Նիւ-Եորքէն Տեյլի Թէլէկրաֆի կը հեռագրուի թէ Հիւսիսային Քառօլինայի ծոցին մէջ երեք թորփիլանաւեր ընկղմած են:

—Սպանիոյ խնամակալ թագուհին, անցեալ ուրբաթ օրուան Դահլիճի և Խորհրդարանի վիճաբանութիւններուն վերջանալէն ետքը, ստորագրեց Մ. Նահանգներու հետ կնքուած հաշտութեան դաշնագրութիւնը:

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱՅԻ սահմանագլխի վէճերը կարգադրելու համար կազմուած յանձնաժողովին անդամ նշանակուեցաւ Անգլիոյ դատական նախարար Լորտ Ռըսըլ փոխանակ Լորտ Հէրշէլի տեղը:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ միջեւ բանակցութիւններ տեղի ունենալու վրայ են, երկու երկիրներուն համար առեւտրական համաձայնութիւն մը գոյացնելու մասին: Սոյն բանակցութիւններու գլխաւոր կէտն է ամերիկեան խոզ պարունակող հունտերը և թարմ միս Ֆրանսա ներածելու խնդիրը:

ՏԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ Քրանց, որ բարիզի 1898ի ար[illegible]ուեստահանդէսի ընդհանուր քոմիսէրն էր, անցեալ ուրբաթ գիշեր մեռեր է: Սէկպատիան Քրանց ծնած է 1817ին: Ինքը երկրաչափ էր, և արդէն 1869ին արուեստահանդէսի շինութիւնները կը վարէր: Ֆրանսա Գերմանական պատերազմի առեն, Բարիզի պաշտպանութեան գործին մէջ իբր զինուորական երկրաչափ կարեւոր մասնակցութիւն մը ունեցած է: 1875էն ի վեր թէ խորհրդարանին և թէ ծերակոյտին մէջ կը պատկանէր հանրապետական կուսակցութեան:

ՀՌՈՄԷ հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Ումպէրթօ թագաւորը Մենելիքէն սրտագին բարեկամութեան արտայայտութիւններով գրուած նամակ մը ստացած է ի պատասխան Էրիթրէայի սահմանագլխի որոշման խնդրին: Ցիշեալ նամակին մէջ յստակօրէն համաձայնութիւն ցոյց կը տրուի Մենելիք թագաւորին կողմէ, Իտալիոյ դիմումներուն վրայ, ներկայ պայմաններուն մէջ անփոփոխ պահելու համար Մարէպի սահմանագիծը:

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ Լոնտոնի դեսպանը, որ միեւնոյն առեն նշանակուած է չինական կառավարութեան իբր ներկայացուցիչ իտալական արքունիքի մէջ անցեալ շաբթու վերջերը Հռոմ մեկնած է:

ՓԻԼԻՓՊԻԵԱՆՆԵՐՈՒ ներկայ կացութեան մասին մանրամասն հեռագիր մը հասած է Ուաշինկթընի արտաքին գործոց պաշտօնատունը: Այս առթիւ լուր կը շրջի թէ իւրաքանչիւր վայրկեան կարեւոր փոփոխութիւններու կը սպասուի կառավարական շրջանակներու մէջ, Փիլիփպեաններու նկատմամբ: Կառավարութիւնը կը մերժէ իր ստացած հեռագրի բովանդակած մանրամասնութիւններու մասին լրաբերներու ո և է տեղեկութիւն տալ:

ԴԺԳՈՀՈՒԹԻՒՆԸ ՔՈՒՊԱՅԻ ՄԷՋ.—Հավանայէն հասած հեռագիրներ շատ վարդագոյն կերպով չեն ներկայացներ Քուպայիներու վիճակը Սպանիայիներուն կղզիէն մեկնելէն վերջն ալ: Հիմակ ալ բնիկներու կողմէ դժգոհութիւնը սկսած է հանդէպ Ամերիկացիներու ոտընձգութիւններուն: Հավանայի ժողովուրդը ինքզինքը ջղային և անհանգիստ կացութեան մը մէջ կը զգայ: Մանաւանդ երեկոյները քաղաքին հանրային պարտէզին շուրջը կը հաւաքուին խումբ խումբ մարդիկ և քաղաքականութեան վրայ կը խօսին: Ոստիկանութիւնը հրահանգ ստացած է արգիլելու համար խումբերու հաւաքումները:

—Քուպայի Ազգային ժողովը յայտարարութիւն մը հրատարակած է, որուն մէջ Մաքսիմօ Կոմէզի հրամանատարութեան պաշտօնէ դադարումը կը ծանուցուի: Իսկ գալով տեղացի ժողովուրդին, գոհ չէ Ազգային ժողովի այս որոշումէն և ցոյցեր ընելու վրայ է:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ՆՈՐԷՆ ՆԻՍԻ ՄԷՋ.— Իր ամէն տարուան սովորութեան համաձայն այս տարի ալ Անգլիոյ թագուհին Նիս գացած է իր գարնան օրերը հոն անցնելու համար: Այս առթիւ ֆրանսական թերթերը անոր՝ լորտ Սոլզպէրիի ուղղած մէկ հեռագիրը հրատարակելով, որուն մէջ ըսուած էր թէ այս տարի նոյն իսկ սովորականէն աւելի համակիր ընդունելութիւն մը [illegible] է իրեն Ֆրանսայի մէջ, իրենց անսահման գոհունակութիւնը կը յայտնեն այդ մասին: Կըլլէսի իշխանին ալ օրէ օր Նիս գալուն կը սպասուի: Սաքս-Քօպուրկ և Կօթայի դուքսն ալ Նիս հասաւ: Իր ժամանումի իրիկունը ներկայ գտնուեցաւ «Քլիւպ-Մէտիթէռանէ»ի նիստին:

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Պերլինի թերթ մը Լոնտոնէն հեռագիր մը կը հրատարակէ, որուն համաձայն Պարսկաստան Ֆրանսայէն 40 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը ըրած է: Ասոր փոխարէն Ֆրանսա ալ քաղաքական կարեւոր մենաշնորհներ կը սպասէ Պարսկաստանէն:

ՖԻՆԼԱՆՏԻԱՅԻ ժողովուրդին կողմէ 400 հոգիէ բաղկացած պատգամաւորութիւն մը Բեդերսպուրկ ժամանած է բողոքելու համար Ցարին՝ հանդէպ ժողովուրդը ռուսացնելու քաղաքականութեան: Ցուսալի չէ որ նպաստաւոր արդիւնք մը ունենայ այս բողոքը: Հայոց կաթողիկոսն ալ հարկադրուած էր վերջերս նմանօրինակ բողոքի դիմումներ ընել, բայց որ և է արդիւնք մը կարելի չէ եղած ձեռք անցնել ցարդ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

Անցեալ շաբթու ընդհանուր հետաքրքրութիւն կար իմանալու համար թէ Արպաճեան եպիսկոպոս ե՞րբ Վան պիտի երթայ. իսկ այս շաբթու, հանրային ուշադրութիւնը ուրիշ կողմ դարձած է. շատերը կը հարցնեն մեզ թէ Էնկիւրիի տեղապահը ե՞րբ պիտի գայ: Այս երթու դարձի լուրերը, իրաւ բաւական խնդիրներ են և շատ անգամ լրագիրներու գլխաւոր դրամագլուխը և ընթերցողներու զբաղման են մեծ առարկան կ'ըլլան: Այնպէս կը կարծենք որ Էնկիւրիի տեղապահը եթէ առաջին հրաւէրով Պոլիս եկած ըլլար, թերեւս չթելադրուէինք յայտնել այն քանի մը մտածումները, որոնք օգտակար կըրնան ըլլալ այսօր կեդրոնին պաշտօնական մարմիններուն և նոյն իսկ Էնկիւրցիներուն համար: Մեր ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն Տաճատ Վ. ինք չէ որ գալ չուզեր, այլ վիճակին ժողովուրդին մէկ մասը, որուն մէջ անոնք ունեցող անձեր ալ կան: Մենք բաւական հեռու կը գտնուինք Անատոլուի այդ քաղաքէն որ անուանի է իր այծերովը և մանաւանդ սանձերովը և ուրիշ բերքերովը. հետեւաբար չենք կրնար գիտնալ թէ ի՞նչ առարկութեամբ, կամ ինչ տեսակ նկատումներով այն տեղի ժողովուրդին մէկ մասը չուզեր թողուլ իր տեղապահը, որ ոչ վիճակայիններուն օգուտ ունի այլ եւս և ոչ ալ վիճակայինները իրեն:

Տաճատ Վ. արդէն այնպիսի սխալ մը գործեց Էնկիւրիի մէջ, որ ուրիշ ճամբայ չէր մնար իրեն եթէ ոչ ոտքին փոշին թօթափելով առնել քալել: Սեբաստիոյ և Գայսէրիի մէջ տեղական նորաշեններով բացուած որբանոցները կարդի պատուաւոր եղան այդ թեմին առաջնորդներուն, իսկ ընդհակառակը Էնկիւրիի մէջ բացուած որբանոցը, տեղապահին անկումը յառաջ բերաւ: Գիտենք թէ Տ. Տաճատ Վ. լաւ տրամադրութիւններով և անկեղծ զգացմամբ բացաւ այդ որբանոցը, բայց աշխարհի ո՞ր անկիւնը միմիայն զգացմամբ գործ մը քալած է, թէպէտ ճիշդ է որ լոկ հաշիւով գործողներն ալ ոչ մէկուն օգտակար կրնան ըլլալ իրենց պաշտօնին մէջ: Տաճատ Վ. չկրցաւ զգացումը և հաշիւը իրարու հետ հաշտեցնել և իր առաջին հրաւէրին գտած ընդունելութենէն քաջալերեալ, այնպիսի մանուածապատ ճամբու մը մէջ մտաւ, ուրկէ դուրս չպիտի կրնար ելլել: Բայց թերեւս ի՞նչ հոն է որ՝ ինք այդ ճամբէն դուրս չելած, նախ վարժարանին ուսուցիչները և յետոյ որբերը մէկիկ մէկիկ դուրս ելան, և հիմայ Սաստուածածնայ վանքը՝ վերստացած է այն խաղաղիկ անդորրութիւնը որ պահ մը խանգարուած էր, այդ միջավայրին համար անօրինակ և ապարդիւն աղմուկներով: Այս անյաջողութենէն յետոյ չենք կարծեր որ Տաճատ վարդապետ այլ եւս մեծ ոյժ մը գտնէ իր վիճակին մէջ. խելացութիւնը կը պահանջէ որ ժամ առաջ հեռանայ անկից և անոնք որ հակառակը կը թելադրեն իրեն բարեկամութիւն չէ որ կ'ընեն: Այս յետաձգումներէն՝ աւելի ձախողութիւն կրնայ սպասուիլ քան թէ յաջողութիւն: Մենք կը վկայենք որ Տաճատ Վ. ուսեալ եկեղեցական մըն է. և եթէ գրչանը լեցուն ըլլայ, իր գրչէն ու խօսքէն կարելի է օգտուիլ. բայց ասոնք բաւական չեն վիճակի մը գործերը վարելու, վիճակ մը որ Էնկիւրիէն կը սկսի և մինչև Գոնիա կը տարածուի՝ երկու կարեւոր կուսակալութեանց շրջանակին մէջ: Տաճատ Վ. դժբաղդաբար այս պաշտօնին համար ստեղծուած չէ, ինչպէս Էնկիւրցիներն ալ Տաճատ Վ.ի համար ստեղծուած չեն:

Գործը այնքան ծիծաղելի հանգամանք մը առեր է արդէն որ, անցեալ կիրակի օր քահանայ մը ի ներկայութեան Տ. Տաճատ Վ.ի «հրաժարեալ տեղապահ» յիշատակեր է զինքը:

Բայց այս առաջնորդի վէճերը նոր չեն Էնկիւրիի մէջ. այսօրուան դէպքերը քանի տարի առաջ կը կրկնուէին գրեթէ համանման կերպով (բացի որբանոցէն) երբ Արիստակէս եպս. Դերձակեան կեդրոնէն կը կանչուէր տեղացիներու մէկ մասին ստիպմանը վրայ, մինչ միւս մասը խստիւ կընդդիմանար, և ստորագրութիւններով, չէր թողուր իր առաջնորդը: Վէճը տարիներ տեւեց և հուսկ յետոյ Արիստակէս եպսկ., ի Պոլիս գալովը փակուեցաւ գործը: Էնկիւրցիք այսպիսի խնդիրներ ունեցան նախորդ տեղապահ Տ. Եղիշէ Վ.ի հետ ալ, բայց այս եկեղեցականը վէճի մարդ չէր ու կամաց մը Պոլիս եկաւ այն հաստատուն յուսով որ զինքը կոչող իշխանութիւնը հարկաւ խրկել ալ գիտէ, բայց Պոլիս գալէ յետոյ միայն համոզուեցաւ թէ խաղը կորսնցնողը ինքն էր: Ինչ և է ասոնք անցած գացած դէպքեր են, օրուան նորութիւնը այն է որ Տաճատ Վ.ի ժամ առաջ գալուն կը սպասուի: Եթէ Արիստակէս եպսկ. հաղորդակցութեանց դժուարութեան պատճառաւ յապաղեցաւ իր գալը, հիմակ Անատոլուի երկաթուղին այնչափ ապրանք կը բերէ որ տեղապահ մըն ալ այդ պէսպիսութեանց մէջ կըրնայ մուտ գտնել:

—Այսօր կրօն. ժողովն ալ թերեւս զբաղի այս խնդրով, եթէ ժամանակ ունենայ շրջաբերականներու կամ առօրեայ գործերու համար սահմանեալ առենէն դուրս. բայց ժամանակ ըլլայ թէ ոչ անպատճառ պիտի զբաղի ուրիշ խնդրով մը, որուն համար գրաւոր բացատրութիւն տալու հրաւիրուած է Հայ եկեղեցականութեան մէջ ծանօթ դէմք մը: Տ. Մինասեան Վահան Վ.ին անհամբերել կ'ուզենք, որ ժողովոյ անցեալ նստին ներկայանալով, բերանացի բացատրութիւններ տուած էր ամուսնական խնդրոյ մը մասին որ հետեւեալ պարագաներու մէջ տեղի կ'ունենար: Անցեալ տարւոյ վերջին եօթնեկին, Իսկիւտարի մէջ Հայ օրիորդ մը կ'ամուսնանար Անգլիացի երիտասարդի մը հետ: Ասիկայ շատ պարզ բան մըն է, իսկ ինչ որ շատ պարզ չէ, այն էր որ, կըսուէր թէ այդ ամուսնութիւնը տեղի ունեցած է Հայ. Եկեղեցւոյ պսակով և Հայ վարդապետի մը միջոցաւ: Այս լուրը հրատարակուեցաւ հայ թերթերու մէջ և Կրօն. ժողովը խոյն քննութիւն մը բացաւ, և գրեց Իսկիւտարի քարոզիչ Ալէաթճեան Տ. Գրիգորիս Սրբազանին որ տեղեկանայ թէ ո՞վ է այդ վարդապետը որ յանդգներ էր անհրաման կատարել այդպիսի պսակ մը: Այդ օրերը Իսկիւտարի մէջ կը խօսուէր թէ Տ. Վահան Վ. Տէր Մինասեան առաւօտ մը կանուխ երեւցած էր թաղին մէջ. և Վահան Վ.ի որ գործ չունի Վօսփորի ասիական ափանց հետ, իր այս երեւումովը տարօրինակ թուած էր շատերուն, մինչեւ իսկ կասկածողներ կային թէ մի գուցէ Վահան Վ. ըլլայ պսակիչը: Ալէաթճեան Սրբազան այս տարաձայնութիւնները միայն տեղեկագրեց ժողովին, որովհետեւ գործին պարագաները անծանօթ կը մնային իրեն: Կրօն. ժողովը անցեալ նստին հրաւիրեց Տ. Վահան Վ.ը որ բացատրութիւն տուաւ թէ, Իսկիւտարի պսակը «ոչ ըստ ծէսի և ոչ ըստ արարողութեան Հայ. եկեղեցւոյ տեղի ունեցած է, այլ ըստ անգլիական օրինաց պայմանագրին» որուն տակ մանչը և աղջիկը ինչպէս նաև երեք ազգայիններ իբրեւ վկայ ստորագրած են, իսկ Վահան Վ. իբրև տնեցիներուն ծանօթ հոն գտնուելով, վկաներուն պատուաւորութիւնը վաւերացուցեր է: Ժողովը այս տեղեկութիւնը լսելէ յետոյ նորէն գրաւորապէս պահանջեր է, զոր այսօր կը ներկայացնէ Վահան վարդապետ: Ինչպէս յայտնի է, Հայոց Կրօն. Ժողովը չի կրնար միջամտել այնպիսի ամուսնութեան մը որ Հայ. եկեղեցւոյ արարողութեամբ չէ կատարուած, հետեւաբար պատասխանատու չկայ գործին մէջ, քանի որ նոյն իսկ կատարուած այդ պսակին վաւերականութիւնը չընդունիր Պատրիարքարանը:

Այս գրաւոր տեղեկութիւնը տալէ յետոյ Վահան Վ. գործին մէջէն պիտի ելլէ, բայց առիթէն օգտուելով Ժողովին կը դիմէ, և կ'ըսէ թէ՝ դուք երբեք մտածած ունի՞ք թէ Վահան Վ. ինչպէ՞ս կ'ապրի. ինչո՞ւ ապրուստ ապահովելու մասին չէք մտածեր:

Վահան Վ. իր գործին մէջէն ելաւ. տեսնենք թէ Վարչութիւնը ինչպէ՞ս պիտի ելնէ Վահան Վ.ի առաջարկութեան մէջէն:

—Այս անգոհացուցիչ տեղեկութեանց շարքին մէջ, ուրախաիթ պիտի ըլլայ անշուշտ ծանուցանել թէ այս տարի, մինչև Բարեկենդանի առաջին շաբաթը Երուսաղէմ հասնող ուխտաւորաց թիւը 700ի հասած է: Ինչպէս յայտնի է ուխտաւորներուն կարաւանը կ'ստուարանայ Մեծ Պահքի մէջ. այս հաշուով տարակոյս չկայ որ, այս տարի Ս. Յարութեան տաճարին մէջ, հազարէ աւելի Հայեր պիտի օրհնաբանեն Քրիստոսի յարութիւնը:

Մեծ պահքի առաջին շաբաթներուն այս 700 թիւը, բաւական յուսալից կ'երեւայ: Տնտեսական անձկութեանց պատճառաւ նուազած ուխտաւորական կարաւանը հետզհետէ կ'երկարի և կը ստուարանայ, շնորհիւ կայսերական կառավարութեան ընծայած դիւրութեանց և Երուսաղէմի Հայոց պատրիարքութեան ունեցած բարձր և կարեւոր դիրքին, որ անգամ մըն ալ շեշտուեցաւ ամբողջ աշխարհի առջև, երբ Վեհ. Սուլթանի հիւրը՝ Գերմանիոյ Վիլհէլմ Բ. կայսրը՝ այցելեց Ս. Քաղաքը և իր պատուաւոր այցելութեամբ պատուեց Հայոց Պատրիարքը և ամբողջ միաբանական ուխտը:

Թերեւս կարծուի որ այս կայսերական այցելութիւնը նոր [illegible] մը եղաւ Ս. Յակոբեանց միաբանութեան համար, բայց այդ առաքելական աթոռը այնպիսի կարող ձեռքերու մէջ է, որով իրաւամբ նշանակելի եղածէ Հայոց ունեցած դիրքը և կարեւորութիւնը բոլոր քրիստոնեայ ժողովրդոց մէջ:

Եւ Հայոց վանքը ասպնջավայր մ'է ամէն կարգի և աստիճանի եկեղեցական և աշխարհական հիւրերու և ուխտաւորներու, որոնցմէ իւրաքանչիւրը իր արժանեաց և դիրքին համեմատ կը յարգուի և կը մեծարուի այն միաբանութենէն, որուն գլուխը կը գտնուի Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարքի նման փորձ և կարող եկեղեցական մը:

—Տիարպէքիրի առաջն. տեղապահ Տ. Եզեկիէլ վարդապետ, արձակուրդ խնդրեր է Պատրիարքարանէն Պոլիս գալու և իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար:

Պ. Եզեկիէլ Վ. իրեն դէմ եղած քննադատութեանց հակառակ, բաւական գոհացուցիչ կերպով կը վարէ Տեղապահի պաշտօնը: Իր գործերը աւելի կը մեծնան մեր աչքին առջև, երբ կը յիշենք որ այդ վիճակն ալ տարիներով թափուր մնացած է, և գրեթէ բոլոր եպիսկոպոսները ու վարդապետները կարգաւ ընտրուած են այդ պաշտօնին ու չեն գացած. այս բանը այնչափ խնդիր եղաւ ժամանակ մը, որ օր մը անմոռանալին Պարոնեան Աւետարանին վրայ հետեւեալ սրբագրութիւնը առաջարկեց. «Հովիւ քաջ զանձն իւր դնէ ի վերայ ոչխարաց, պայմանաւ որ անոնք Տիարպէքիրի մէջ չը գտնուին»: Այս ելեւէջներուն մէջ, Ս. Յակոբեանց միաբանութենէն պարզ և խեղճուկ եկեղեցական մը եկաւ գնաց այն տեղ և գնահատելի ծառայութիւններ մատոյց: Կը վախնանք որ Տ. Եզեկիէլ Վ.ի առարկած հիւանդութիւնը լոկ պատճառաբանութիւն մը ըլլայ իր ստանձնած

դժուարին պաշտօնէն ապատելով Պոլիս գալու համար, ուստի պէտք կըզգանք յիշեցնել թէ այսպիսի թոյլտուութիւն մը, յետոյ բաւական սրտհատում կրնայ պատճառել Պատրիարքարանի։

Պէտք է հասկցնել Տիարպէքիրի տեղապահին որ տեղւոյն վրայ անդարմանելի մնացած հիւանդութիւնները, այս տեղ բնաւ դարմանուելիք չունի։

—Քէօթահեայի առաջն. տեղապահ Տ. Մկրտիչ Վ. Աղաւնունի ի նպաստ գաւառ. կարօտեալներու Ուշագի մէջ 344 ղրշ. հանգանակելով ղրկած է Պատրիարքարան։

—Այսօր պարսկաց Նեվրուզի տօնին առթիւ պատրիարքական փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան շնորհաւորական այցելութիւն պիտի տայ պարսից դեսպանին։

Այրի Տիկին Սոֆիկ Ալպօյաճեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Արամ Ֆէթվաճեան, այրի Տիկին Մարիամ Յակոբեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Համբարձում Յակոբեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Յակոբ Զամուրեան և զաւակունք, այրի Տիկին Մարիամ Գազազեան, Տէր և Տիկին Սըբիկ Գազազեան ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն զդառնաղէտ մահ

ՄԵԾ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ԷՖ. ԱԼՊՕՅԱՃԵԱՆԻ

որ յետ երկարատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն այս առաւօտ, ի խոր սուգ համակելով իր բոլոր ազգականները և բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, չորեքշաբթի, 10 մարտ, ժամը 6 1/2 ին, ի Մայր եկեղեցւոյ Գումգաբուի, և անտի պիտի փոխադրուի Շիշլիի ազգային գերեզմանատունը։

Գումգաբու, 9 Մարտ 1899

Ծանօթ.—Մահազդ չընդունողներէն կը խնդրուի իբր այն նկատել ներկայս։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Մէարիֆի ժողովին անդամ անուանեցաւ տարրական վարժարաններու տնօրէն Ապտ-իւլ-Լաթիֆ էֆ.։

Սանիյէի միւթէմայիզի աստիճան շնորհուեցաւ Բ. Դրան Խորհրդակցութեանց Դիւանի օգնական Մազլում պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ.— «Երէկ իրիկուն Երլտըզի Պալատին մէջ հացկերոյթ տրուեցաւ ի պատիւ գերման դեսպան Պառօն Մարշալի և գնդապետ Հայնցէ ֆոն Բրանուքի որ յատուկ պաշտօնով Պոլիս եկած է։ Ներկայ էին Մեծ-Եպարքոսը, սպարապետը, և ծովային, ներքին, արտաքին, դատական, ելմտական, հանրօգուտ շինութեանց և երկրագործական նախարարները, Թնդանօթարանի վերատեսուչ փաշան, Պետական Խորհրդոյ նախագահը, և դեսպանատան ու կայս. պալատան պաշտօնատարներէն ոմանք։»

ԳԵՐՄԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ, որ առջի օրը պատիւ ունեցած էր Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու, պալատական կառքերով առաջնորդուեցաւ Կայս. Պալատ։ Վեհ. Սուլթանը Մեծ Քէօշքին մէջ ընդունեց Գերման դեսպանը, գնդապետ Հայնցէ ֆոն Բրէնուքը, հազարապետ Մօրիէն, տեղակալ Սթուրցա, ինչպէս նաեւ Կայսերական Պալատան մէկ քանի բարձրաստիճան պաշտօնատարները։ Ներկայացման արարողութենէն ետքը գնդապետ Հայնցէ ֆոն Բրէնուքի մատոյց գերման կայսեր բարեւները, որուն Վեհ. Սուլթանը պատասխանելով, շնորհակալութիւն յայտնեց կայսերական նուէրին համար, և լուր ուզեց կայսեր և կայսրուհիին առողջութեան նկատմամբ։ Յետոյ հրաւիրեց ներկաները պարտէզ իջնելու ուր կը գտնուէր թնդանօթը, վեց գեղեցիկ ձիերու լծուած։ Վեհ. Սուլթանը՝ գնդապետ Հայնցէի բացատրել տուաւ թնդանօթին մեքենականութիւնը. յետոյ հրամայեց թնդանօթը քշել։ Վեհ. Սուլթանը Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց գնդապետին, և Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ տեղակալ Սթուրցայի։

—Գերման պատուիրակութիւնը և դեսպանատան մէկ քանի պաշտօնեաները երէկ առաւօտ զբօսական պտոյտ մը ըրին Քեաղըտհանէ ուր նախաճաշեցին։

—Գնդապետ և տեղակալը այսօր Գերմանիա կը դառնան Պուքրէշի ճամբով՝ ուր պիտի ներկայանան Ռումանիոյ թագաւորին. Գնդապետ Հայնցէ Վեհ. Սուլթանին ինքնագիր մէկ նամակը կը տանի գերման կայսեր, որուն ինքնագիր մէկ նամակը բերած և մատուցած էր Ն. Կայս. Վեհափառութեան։

ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԷՐԻ, որուն առջի օրը Պոլիս հասած ըլլալը ծանուցինք երէկ, կ'ըսուի թէ երեք օր միայն պիտի մնայ Պոլիս, իբրև հիւր անգլ. դեսպանատան։ Կիրակի առաւօտ Լորտ Ռոզպէրի նաւահանգիստ հասնելուն, ընդունեցաւ Կայս. Թիկնապահ Սատրզ պէյէ, որ բարի գալուստ մաղթեց ի դիմաց Վեհ. Սուլթանին, և կայս. պալատան կառքով ընկերացաւ Լորտին ինչեւ անգլիական դեսպանատուն։ Լորտը կը ճամբորդէ, դարմանելու համար իր առողջութիւնը մինչեւ Անգլ. Խորհրդարանին բացումը։ Առջի օրը, ընկերակցութեամբ իր քարտուղարին և անգլ. դեսպանատան քարտուղարին, շրջագայեցաւ Պոլսոյ գլխաւոր վայրերը, Այա-Սօֆիա եւն.։ Իրիկունը հացկերոյթ մը տրուեցաւ անգլ. դեսպանատան մէջ, ուր ներկայ էին գերման դեսպան պառօն Մարշալ և անգլ. դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնեաներ։ Երէկ անգլիական Իմօժէն պահականաւով Թարապիա գնաց, և այնտեղի անգլ. դեսպանատան մէջ նախաճաշ մը ըրաւ։ Իրիկունը ճաշեց Բերայի անգլ. դեսպանատան մէջ։ Լորտը շատ քիչ պիտի մնայ Պոլիս, որովհետեւ ստիպուած է շուտով Անգլիա երթալ, ներկայ գտնուելու իր աղջկան ամուսնութեան՝ կոմս Քրիուի հետ։ Լորտ Ռոզպէրի հին ազնուականութեան կը պատկանի. ընդարձակ ագարակներու տէր է, որոնք տարեկան 100,000 անգլ. ոսկի հասոյթ կ'տան իրեն։

ՆԷՎՐՈՒԶԻ տօնին առթիւ այսօր մեծ ընդունելութիւն կը կատարուի պարսկական դեսպանատան մէջ։ Դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան առաւօտուն ընդունեց Պարսիկ երեւելիները։ Կէսօրին Վեհ. Սուլթանին, Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին կողմէ յատուկ պաշտօնատարներ դեսպանատուն կ'երթան գարնանամուտի տօնը շնորհաւորելու։ Նմանապէս շնորհաւորութեան կ'երթան դեսպանները, կառավարական պաշտօնատարներ, և Յոյն և Հայ Պատրիարքարաններու պատգամաւորութիւններ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Մ. Նահանգաց և Հոլանտայի դեսպանները շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԳԵՏՆԱԽՆՁՈՐԻ ՄՇԱԿՈՒԹԵԱՆ համար մեծ ջանքեր կ'ընէ Երկրագործական նախարարութիւնը, որ 5000 օխա գետնախնձոր բաժնել տուեր է Պօզեիւքի երկրագործներուն՝ իբրև սերմացու։

ՔԱՐԱՓԻ ընկերութեան գործառնութեանց մասին Մ. Կրանէ տեղեկութիւններ տուաւ Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարին, որ հրամայեց քննել այդ ընկերութեան վերաբերեալ թուղթերը։

ՊԱՐԿ ԵՒ ՋՈՒԱՆ շինելու յատուկ գործարանի մը հաստատման համար մէկ քանի տեղական դրամատէրներ բանակցութեան մտած են օտար արհեստագէտներու հետ։ Երբ նկատի առնուի թէ տեղային բերքերու արտածման համար ամէն տարի միլիոններով պարկ կը գնուի Անգլիայէ, Պելճիքայէ, Իտալիայէ, այն ատեն դիւրաւ կը հասկցուի այս ձեռնարկին կարեւորութիւնը, մանաւանդ որ ասիկայ նոր զարկ մը պիտի տայ կանեփի մշակութեան, որ տեղային բերք մըն է։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆՔԻՆ ի հաշիւ, Մալիյէն հէվալէներ տուած է որու որ անկ է։ (Մանզումէ)

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ շոգենաւային ընկերութիւնը նոր գործակալութիւններ հաստատեց Տէտէաղաճի և Դարդանելի մէջ, Սէլանիկի գծին համար։ Մէտէա շոգենաւը՝ իր առաջին ուղեւորութեան ատեն անցեալ փետր. 28ին՝ 300 գինուոր տարաւ Սէլանիկ։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՆԱԽԱՀԱՆԳԻՍՏԸ. — Կայս. Իրատէ մը Անատօլուի երկաթուղիներու ընկերութեան կը շնորհէ Հայտար-Փաշայի նաւահանգիստը, քարափը և մթերանոցները շինելու իրաւունքը։ Կիրակի օրուան Նախարարաց Խորհուրդին հաղորդուեցաւ այս Իրատէն, որուն համաձայն Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութիւնը պատրաստելու վրայ է կնքուելիք պայմանագրութիւնը։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ հիւանդութեանը պատճառով անկողնէն չի կրնար ելնել։

ԵԷՄԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳԸ. — Ապստամբներ որոնք ապստամբութիւն կ'ընէին Մէհաւէշի գաւառակին կողմերը, Օսմ. զօրքերուն կողմէ վռնտուած և անդորրութիւնը ապահովուած է, կ'ըսեն թուրք թերթերուն ուղղուած տեղեկութիւններ։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Մէքքէի մէջ Մարտ 6 ին դէպք չկայ. Ճիտտէ 2 մահ։ Այս վերջին քաղաքին մէջ փետր. 23 էն Մարտ 11 (Ը. Ե.) մեռած են ժանտախտէ 19 հոգի, և Մարտ 14 էն 19 5 հոգի գումար 24 մահ։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄ. — Ոստիկանութիւնը առջի օրը Ֆաթիհի կողմը ձերբակալեց Ապտ-իւր-Րահման անուն մէկը, մինչ կեղծ 10 փարանոցներ քշելու կը ջանար։ Տունը խուզարկուելով կեղծ դրամ շինելու գործիքներ գտնուեցան՝ ոճրագործը խոստովանեցաւ յանցանքը։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՐԱՐԱԾ ՄԸ.—Յոյն լրագրեր կը գրեն թէ անցեալ շաբաթ օր այծ մը՝ ուլ մը ծներ է որ մէկ գլուխ, երկու երես, երկու քիթ, չորս աչք, երկու բերան, չորս ականջ, ութ ոտք, երկու պոչ ունի եղեր։

ԱՊՏ-ԻՒԼ-ԿԱՖՖԱՐԻ ԴԱՏԸ

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Երէկ Եղեռնադատ ատենին առջեւ տեսնուեցաւ Սպարապետութեան հագուստի հայթայթիչ Կովկասցի Ապտիւլ-Կաֆֆարի դատը, որ 1897 ապրիլ 28ի երկուշաբթի առտուն Աշըր էֆ. խանին մէջ սպաննած էր իր ընկերները՝ Մանուէլ Մանուէլեան և Արտաշ Պօտուրեան էֆ.ները։ Դատարանին կը նախագահէր Համտի պէյ, և կ'անդամակցէին Ճէմալ, Հաճի Րէշատ, Թագւոր Համամճեան և Շէվքէթ էֆ.ները։ Ներկայ էին ռուս հիւպատոսարանին թարգմանը, եւն.։ Ամբաստանեալին պաշտպանութիւնն ստանձնած էր փաստաբան Մանեասզադէ Րէֆիգ պէյ։ Ամբաստանող կողմին փաստաբանն էր Վռամշապուհ էֆ. Մանուկեան։

Ընդհանուր դատախազը հետեւեալ կերպով պարզեց դատը. —«Ապտիւլ-Կաֆֆար դատարանիդ կը ներկայանայ Մանուէլ Մանուէլեան և Արտաշ Պօտուրեան էֆ.ները սպաննած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Մանուէլ և Արտաշ էֆ.ները ամբաստանեալին հետ միասին 1897 ապրիլ 28ի երկուշաբթի օրը՝ իրենց ընկերակցութիւնը լուծելու համար կը հաւաքուին Աշըր էֆ. խանի 23 թիւ Սամուէլ էֆ.ի սենեակը։ Վիճաբանութեանց սաստկանալուն վրայ Ապտ-իւլ-Կաֆֆար ռեվոլվերով նախ Արտաշը և յետոյ Մանուէլը կը սպաննէ։ Իր խոստովանութիւնը, տրուած վկայութիւնները, և ռեվոլվերին չնետուած փամփուշտներուն՝ պարապը գացած փամփուշտներու յար և նման ըլլալը, և զգեստին վրայ արիւնի բիծ գտնուիլը կը հաստատեն այս բանը։ Ուստի դատավարութիւնը կը պահանջեմ»։

Նախագահին հարցումին վրայ ամբաստանեալը ըսաւ.—«Մանուէլ՝ Սամուէլի սենեակը գալով յայտարարեց թէ զինքը փոխանորդ պիտի կարգէ։ Այս միջոցին Սամուէլ էֆ., ժամանակը հասած է երթանք, ըսաւ։ Սամուէլ էֆ. գրասեղանին առջեւ էր, Մանուէլ անոր քովն էր, իսկ Արտաշ գրադարանին առջեւ. ես ալ Մանուէլի քով նստած էի քանափէին վրայ։ Խոզանակը առի, և Արտաշին ետին կեցած հագուստներուս փոշին կ'առնէի։ Յանկարծ ռեվոլվեր մը պայթեցաւ։ Արտաշ ինկաւ։ Մանուէլ վրաս յարձակեցաւ ռեվոլվերով։ Մէկ երկու անգամ ալ իմ վրայ պարպեց, բայց պարապը գնաց։ Ես կ'աշխատէի ռեվոլվերը Մանուէլի ձեռքէն առնել։ Բաւական աշխատեցայ ատոր, և երկուքս մէկէն վար ծռեցանք։ Ռեվոլվերը Մանուէլի ճակատին եկաւ և կրակ առաւ։ Մանուէլ ինկաւ։ Յետոյ ոստիկանները ձերբակալեցին զիս»։

Նախագահը.—Ոստիկաններուն յայտարարեր էք թէ երկուքն ալ դուք սպաննեցիք և թէ ռեվոլվերն ալ քանափէին տակն է։

Կաֆֆար.—Շատ վախցայ, չէի կրնար բառ մը արտասանել. երբ հարցուցին թէ ո՞վ սպաննեց, նշանացի ըսի թէ զիս սպաննել կ'ուզէին և իրար զարկին։

Նախ.—Սենեակին մէջ ո՞վ կար։

Կաֆֆար.—Սամուէլ և Թովմա էֆ.ները։

Նախ.—Սամուէլ էֆ. կ'ըսէ որ թէեւ առաջին հրազէն նետողը չէ տեսած, բայց ծուխը Կաֆֆարի կողմէ կուգար։

Կաֆֆար.— . . .

Նախ.—Ձեր հագուստին արիւնի բիծերը ո՞ւրկէ են։

Կաֆֆար.—Ձեռքս սրբուած էր։

Նախ.—Պարպուած ռեվոլվերին չնետուած երեք փամփուշտները ձեր գրպանէն ելած փամփուշտներուն կը նմանին, կ'ըսեն։ Ի՞նչ պատասխան ունիք։

Կաֆֆար.—Գործարանը մէկ հատ չի շիներ։

Նախ.—Ի՞նչ նշանակութիւն պէտք է տալ ձեր գրպանին մէջ միեւնոյն ռեվոլվերին յատուկ փամփուշտ գտնըւելուն։

Կաֆֆար.—Երբեմն ռեվոլվեր կը կրեմ վրաս. դրամ առնելու համար Թաղապետութեան Զ. շրջանակը գացած էի. ուստի Բերայի կողմը ռեվոլվերս քննել տալու և փամփուշտ առնելու համար, հրազէնը գրպանս դրած էի։

Նախ.—Փամփուշտը կը նմանի. տարբերանակն ալ կը նմանի՞ արդեօք։

Կաֆֆար.—Թերեւս։

Նախ.—Ի՞նչ շահ ունէին քեզ սպաննելու։

Կաֆֆար.—Ես աժան գործ կը շինեմ. քանի որ ես կամ, անոնք չէին կրնար գործ ընել. ուստի կ'ուզէին զիս մէջտեղէ վերցնել։

Ամբաստանեալին հարցաքննութենէն ետքը լսուեցան վկաները։

Առաջին վկան՝ փաստաբան Սամուէլ էֆ.՝ յայտարարեց. — Արտաշ և Մանուէլ ու ամբաստանեալը առեւտրական ընկերութիւն մը ունէին։ Հաշիւներուն մէջ անհամաձայնութիւն ծագելով, յանձն առինք կարգադրել, և յանձնարարեցինք որ բաժնուին։ Երկուշաբթի օրը դրասենեակս եկան։ «Արիսթիտի էֆ. թող անպարտագիր պատրաստէ որ ստորագրէք» ըսինք։ Մեկնելու ատեննին երկու անգամ հրազէն պարպուեցաւ։ Արտաշի իյնալը տեսայ, դուրս ելայ. քովի սենեակէն ջուր խըմեցի. ոստիկանները եկած էին. հրազէնը պարպուած պահուն չտեսայ։ Բայց ինծի անանկ եկաւ որ Կաֆֆար էր պարպողը։

Ուրիշ վկայ մը՝ Կէտիք Փաշացի Թովմա էֆ.՝ յայտարարեց.— Արտաշ երբ ըսաւ թէ «Արիսթիտի էֆ.ի դիմեցինք», Կաֆֆար էֆ. ըսաւ որ ես ալ փաստաբան մը կը բռնեմ, ու ոտքի ելաւ. խոզանակը ձեռքը առաւ։ Նոյն միջոցին հրազէնի ձայն մը առի։ Արտաշ ինկաւ։ Ես ոտքի ելած ատենս, տեսայ որ Կաֆֆար հրազէնով Մանուէլի վրայ կը յարձակի։

Երրորդ վկայ ոստիկան Իսհագ էֆ. յայտարարեց.—Երբ սենեակէն ներս մտայ Կաֆֆար ոտքի կայնած էր սպաննեալներուն քով։ Ո՞վ սպաննեց, հարցուցի։ —Ես ըրի, տարէք զիս, պատասխանեց Կաֆֆար, և ձեռքովը քանափէին տակի ռեվոլվերը ցուցուց։ Պահականոց տարինք։

Չորրորդ վկայ՝ փաստաբան Սամուէլի գրագիր Նիքօլաքի էֆ.— Սամուէլ էֆ.ի սենեակին դուրսը նստած էի. հրազէնի ձայն մը առի։ Սամուէլ էֆ. դուրս ելաւ. ես ալ ետեւէն գացի. նոյն միջոցին ուրիշ հրազէն մ'ալ պարպուեցաւ։ Ոստիկանութեան իմաց տըուի։ Ոստիկաններուն հետ ներս մտայ։ Մանուէլ և Արտաշ պառկած էին անշունչ։ Կաֆֆար ալ հոն էր, որ յետոյ վարը ոստիկաններուն կ'ըսէր.—«Ես ըրի դուք մի' ընէք»։

Ուրիշ երկու վկաներ՝ Ահմէտ ու Մէհմէտ անուն զինուորները եկած չըլլալով, ընդհ. դատախազին պահանջումին վրայ որոշուեցաւ որ նորէն կանչուին։

Յաջորդ դատավարութիւնը տեղի կ'ունենայ հինգշաբթի, մարտ 11ին։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 30 Մարտ. — Խորհրդարանին մէջ շարունակուեցաւ այսօր ծովային պիւտճէի վիճաբանութիւնը։ Ծովակալ Ռիէօնիէ, նախկին ծովային նախարար, շարունակեց իր շաբաթ օրուան նիստին մէջ սկսած ատենաբանութիւնը։ Բուռն կերպով յարձակեցաւ Պ. Լօքրուայի դէմ որ յայտարարած էր թէ տորփիլի զրահաւորը անբաղդատելի վիճակի մէջ կը գտնուէր։ Ծովակալ Գավըլիէ Քիւվէրվիլ պատասխանեց յանուն Պ. Լօքրուայի և բողոքեց ծովային նախարարին դէմ Ռիէօնիէի կողմէ եղած կրքոտ ամբաստանութիւններուն դէմ։

—Վճռաբեկ ատեանը և ամբողջ դահլիճը միացած վաղը պիտի քննեն Տրէյֆիւսի գաղտնի պարութան։

ՔԻԼ.—Գերմանիոյ կայսրը և կայսրուհին այսօր Քիլ հասան։

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ.—Ամերիկեան բամպակի գիներուն վրայ անկում մը կայ։ Լիվըրփուլի մէջ հրապարակը բացուեցաւ 3 19/64 ով։

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐԻԱ. — Երէկ Ապուքիրի երկաթուղիի գծին վրայ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ։ 12 հոգի վիրաւորուեցան։ Վնասուողներուն մէջ կը գտնուի կառավարիչը, որ Խտիվի հետ նախաճաշ ընելէն յետոյ կը վերադառնար։ Կառավարչին կրած վէրքը մտահոգութիւն պատճառելու աստիճան ծանր չէ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Զարին ներկայացող պատուիրակութիւնը (Բեդերսպուրկէն արդէն արտաքին լուր մը հրատարակած ենք այսօրուան թուով) հրաման ստացաւ իսկոյն հայրենիք վերադառնալու, հակառակ պարագային բռնի վերադարձուելու սպառնալիքով։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նիւ-Եորքի Ուինսոր օթէլի այրելու մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները հասան։ Զոհերու անունները ստուգելը շատ դժուար պիտի ըլլայ, քանի որ չի գիտցուիր, թէ ո՞վ կը գտնուէր Օթէլին մէջ։ 12 կանանց և 2 տղայոց դիակները հանուած են։ Քառասունի չափ մարդիկ կը պակսին։ 33 կին և 17 այր վիրաւորուած են միայն։ Ազատուողներուն մէջ կը գտնուին նաեւ Մ. Նահանգներու նախագահին զոքանչը, քենին և քոյրը։ Օթէլին տէրը արկածին պատահելէն վերջը խենդեցած է։ Հրդեհի միջոցին իր կինը և աղջիկը պատուհաններէն դուրս ցատքելով մեռած են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Օսմանեան փոխառութիւն

Երէկ իրիկուան գոցուեցաւ	25.01
Այս առտու բացուեցաւ	24.34
» B	46 75
» C	27.20
Րումէլիի Երկաթուղի	
Երէկ իրիկուան գոցուեցաւ	119.75
Այս առտու բացուեցաւ	118.75
Րէժի	285.—
Թրամվայ բաժնեթուղթ	7.27
» փոխառու	2.32
» Թարաթուղթ	502.—
Օսմ. Ապահովգր. Ընկ.	4 20
Քրէտի ժէնէրալ	6 20
Քարափ Կ. Պոլսոյ	472.—
8 օրուան իսթիրլինից 1000ի համար	2.50
1 » » » »	1.25
Դրամներու ընթացքը	
Մէճիտիյէ արծաթ	108.02
Մէթալիք	94.20
Անգլիական ոսկի	110.07
Ֆրանսական ոսկի	87.19
Բէշլիք	51.08
Րուպլի թղթադրամ	8.56

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 10 Մարտ.

Անգլիական փոխառութիւն Անգ. ոսկի	110.56
Օսմ. Փոխառութիւն Սէրի B	46.75
» » » C	27.20
» » » D բաց.	22.87
» » » D գոց.	22.50
Օսմ. Պանքա	12.75
Եգիպտական Միացեալ	108.—
փոխան. Լոնտոնի վրայ	25.485

ԲԱՐԻԶ 20 Մարտ.

Ֆրանսական ռանթ 3% ֆր.	102.17
Օսմ. Փոխառութիւն Սէրի B	47.10
» » » C	26.70
» » » D գոց.	22.50
Րումէլիի Երկաթուղի	120.—
Րէժի	285.—
Օսմ. Պանքա	563.—
Կրէտի Լիոնէ	899.—
Իտալական ռանթ	94.80
Օսմանիյէ	405.—
Օսմ. Մաքսատուն	500.—
Սպանիական արտաքին	57.07
Թրանսվաալ	16.50

ԿԱՐԵՒՈՐ

Մի անգամ ընդ միշտ կը ծանուցանենք մեր բոլոր գործակալներուն, բաժանորդներուն և ընթերցողներուն որ Սուրհանդակի Տէր և Տնօրէն Տիգրան Էֆէնտի Ճիվէլէկեանի ուղղուած գրութիւններու վրայ ՊԷՏՔ ՉԷ ԳՐԵԼ նաև Տէր և Տնօրէն Ճէրէտէէ Շարգիյէի, որով երկու թերթերու վարչական գործառնութեանց մէջ դժուարութիւններու տեղի չի տալու համար։

Ուրեմն Սուրհանդակի և Ճէրէտէէ Շարգիյէի հաշիւները բնաւ իրարու հետ առընչութիւն չունենալով, երկու թերթերու վարչութեանց եղած դիմումները պէտք է որ զատ զատ տեղի ունենան։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

Աղբիւսեն լոյս կը ծնի՞. — Տոքթ. Գալմեթի գիւտը. — Տարին 266 միլիոնի խնայողութիւն մը.

Ծորճ Ուիլ, անուանի գիտնական մը որուն շատ բան մը կը պարտի երկրագործութիւնը, անհաշտ թշնամի մըն էր աղբիւսին կամ աղախառն յարդին (fumier, կիւպրէլիք)։

«Աղբիւսը, կ'ըսէր, իր մէջ պարունակած բորակածինով, փոսփորական թթուով, բոտասով և կիրով է որ արժէք մը և օգտակարութիւն մը ունի։ Արդ՝ այս քիմիական պարարտները (engrais) շատ քիչ քանակութեամբ կը գտնուին անոր մէջ, վասն զի կատարուած վերլուծումները ցոյց տուած են որ 100 ին վրայ միջին հաշւով 0,44 բորակածին, 0,13 փոսփորական թթու, 0,49 բոտաս և 0,55 կիր կայ։ Մնացեալը կը բաղկանայ ջուրէ, փայտային թելերէ և հանքային նիւթերէ, ինչպէս, բնակայծքար, երկաթ, քլոր, ծծումբ, ևն., որոնցմէ հողը միշտ ունի, որքան ալ նիհար ու աղքատ կարծուի։ Ի՞նչ տեղը կայ ուրեմն այսքան անօգուտ ծանրութեան մը որ ուրիշ բանի չի ծառայեր, բայց միայն փոխադրութեան գինը աւելցնել և աղբիւսին գործող մասին արդիւնքը յապաղեցնել։ Աւելի լաւ չըլլա՞ր գործածել միայն քիմիական պարարտները որոնց ամենափոքր հիւլէներն իսկ ունին իրենց արդիւնքը, և որոնց մէկ ափաչափը կը ներկայացնէ մէկ թօնօ աղբիւսին իրական զօրութիւնը»։

Ծորճ Ուիլի այս տրամաբանութեան ըսելիք չկայ։ Բայց միթէ իրբեւ անօգուտ բան մը մեկդի՞ նետել հարկ է աղբիւսը։ — Բնաւ, կ'ըսէ Տոքթ. Գալմեթ, Լիլի բասթէօռեան հաստատութեան տնօրէնը որ վերջերս յաջողեցաւ տարբեր ձեւի ներքեւ օգտուիլ անկէ։ Ահա թէ ի՛նչպէս։ Աղբիւսի տեղի մը վրայ կը ծածկէ կափարիչ մը որուն վրայ խողովակ մը կայ։ Այս խողովակին մէկ ծայրը ախտազած կամ թթուաչցած ջրով լեցուն ընդունարանի մը մէջ մտած է։ Այս կերպով, աղբիւսին եռացումէն առաջ եկած անուշադրը փոխանակ մթնոլորտին մէջ տարածուելու, կը հաւաքուի հեղուկի մը ձեւին ներքեւ, զոր մեզմով ուրիշ ամանի մը մէջ լեցունել կը բաւէ անուշադրային աղեր ստանալու համար։

Ամէնը աս չէ, մանաւանդ որ աւելի խնդիրն է'ն նուազ հետաքրքրական կողմն է։ Աղբիւսին եռացումը միայն անուշադր չարտադրեր, այլ բնածխական թթուէ զատ կ'արտադրէ նաեւ մեծ քանակութեամբ կազային ջրածիններու բնածուխեր, որոնք բաց օդին մէջ փայլ ու բոցով մը վառելու թանկագին յատկութիւնը ունին։

Հիմա կրնանք գուշակել այն հետեւութիւնը զոր Տոքթ. Ալպէր Գալմեթ կ'ուզէ հանել այս խողովակէն։ Իր ճարտար մտածման շնորհիւ, ասկէ ետքը պիտի ունենանք խիստ աժան կազ մը որ ագարակային շէնքերը լուսաւորելու պիտի ծառայէ։

Ահա այս կերպով օգտակար կ'ըլլայ մեզ Ծորճ Ուիլի արհամարհած աղբիւսը, անգամ մըն ալ ապացուցանելով սա ճշմարտութիւնը՝ թէ արեւուն տակ բան մը չի կորսուիր։

Մնաց որ խնդիրը արհամարհելի քանակութեան մը վրայ ալ չէ։ Եթէ հաւտանք արժանահաւատ և ձեռնհաս մասնագէտի մը, Արթիկալայի, որ գիտական թերթի մը մէջ Տոքթ. Գալմեթի այս ինքնատիպ գաղափարին վրայ խորհին ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած է, Ֆրանսական հողագործութիւնը այս կերպով պիտի կըրնայ տարին 266 միլիոն Ֆրանքի խնայողութիւն մը ընել։

Ս. Ռ. ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ԴԻՍ ՈՒ ԴԷՆ

ԳԱՐԵՋՈՒՐԻ ԾԱԳՈՒՄԸ. —Անգլիոյ և մանաւանդ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ մէջ մասնագէտներ երկար բայց ամուլ հետազօտութեանց ձեռնարկած են մատենադարաններու մէջ, ամէն լեզուով գրուած ձեռագրեր թղթատած, և փոշեպատ Պապիրոսներ կարդացած, գտնելու համար գարեջուրի ծագումը։ Այս առթիւ պէտք է յիշել Թէոդորոս Սիկիլիացիի այն խօսքը թէ Քրիստոսի թուականէն 2000 տարի առաջ Եգիպտացիք կը ճանչնային գարեջուրը։ Հերոդոտոս կը հաստատէ այս պարագան։ Բէլուզ քաղաքը, Նեղոսի ափունքին վրայ, համբաւաւոր էր իր գարեջրատուններով, և եթէ հաւատ ընծայել պէտք ըլլայ շարամիտ պատմութիւններու, այնքան փփրալից է եղեր այդ գարեջուրը, որ... Գոմնդիի գարեջուրները չեն կրցած ո՛ և է յառաջդիմութիւն ընել անոնց վրայ՝ 4000 տարի ետքը։

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԸ. — Գիտէ՞ք թէ ո՛րն է աշխարհի այն քաղաքը, ուր ամէնէն շատ թուով փաստաբաններ կան։ Աթէնքն է այն, Պալլասի պայծառադէմ քաղաքը։ Վերջին վիճակագրութենէ մը կը հասկցուի թէ եօթը հարիւր յիսուն փաստաբաններ կան այդ քաղաքին մէջ, որ արհամարհելի թիւ մը չէ, եթէ նկատողութեան առնուի թէ Աթէնքի բնակիչներուն թիւը հարիւր երեսուն հազարէ աւելի չէ։ Բարիզցիները չափազանց կը համարին իրենց քաղաքին մէջ գտնուած 2000 փաստաբաններու թիւը։ Բայց Աթէնքի փաստաբաններու համեմատութեան հասնելու համար, Բարիզ պէտք էր ունենար տասնեւչորս հազար եօթն հարիւր երեսուն և մէկ փաստաբան։

Մրքան Դեմոսթենէսներ, Աստուած իմ։

Կրնայ ըսուիլ նմանապէս թէ Աթէնք բժիշկներու քաղաքն է. որովհետեւ, հոն իրենց արուեստը ի գործ դնող Եսկուլապի աշակերտներուն թիւը անհուն է։ Ասոր պատճառը այն է որ Աթէնքի համալսարանը ամէն տարի հարիւրաւոր փաստաբան և բժիշկ կը հասցնէ, որոնք ընելու բան մը չգտնելով, քաղաքականութեամբ կը զբաղին։

Հետեւաբար իրաւունք ունէր այն օտարական զբօսաշրջիկը, որ կ'ըսէր վերջերս. «Եթէ շատ բազմութիւն տեսնէք Աթէնքի փողոցները, աչքերնիդ գոցեցէք և տասը անցորդ բռնեցէք։ Ապահով եղէք որ այս տասը անձանօթներուն գոնէ ութը բժիշկներ և փաստաբաններ են։»

Պոլսոյ մէջ թէև որոշ վիճակագրութիւն մը չունինք, բայց վստահ ենք թէ Թուրքիոյ մայրաքաղաքին բժիշկներն ու փաստաբանները իրենց բազմաթուութիւնովը կրնան մրցիլ իրենց Աթէնքի արհեստակիցներուն հետ։

ՄԵՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Սուրհանդակի թերթօնը ընտրուած է շատ խնամով, և կրնանք վստահեցնել թէ հայ լեզուի թարգմանուած ամէնէն հետաքրքրական գործերէն մէկը պիտի ըլլայ։ Գետի մը ջուրերուն տակ պահուած գանձ մը՝ զոր երկու իրարու հակառակորդ խումբեր փնտռելու կ'ելլեն։ Վէպին ընթացքին մէջ վերջին աստիճան յուզիչ և եղերական պարագաներ, տարօրինակ արկածներու շարք մը, վայրենի ցեղի մը չհաստակութիւնները և դեռ հազար ու մէկ միջադէպներ լեցուն ըլլալով, վստահ ենք թէ շատախորժով պիտի կարդացնեն զայն ամէն դասակարգէ ընթերցողներուն։

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԲԱՐԻԶ, ՊԱՆՔ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
1828 L'UNION DE PARIS
ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և Պահեստ Ֆր.	94 Միլ.	Դրամագլուխ և Պահեստ Ֆր.	135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հատուցուած վնասներ	» 90 »
Հատուցուած վնասներ	» 215 »	Ապահովգր. գումարներ	» 246 »

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կեանքի ճիւղին Տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թամիրապրուճ Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

Յ. ԿԱՍՓԼԵԱՆ
ԳԵՂԱԳԻՐ - ԳԾԱԳՐԻՉ
Բահչէգափու, մեծ շիտակ ճամբայ, թիւ 119

Արգոյ հասարակութեան տրամադրութեան տակ կը գտնուի. Երկուշաբթի մինչև կէս օր, իսկ Չորեքշաբթի, Հինգշաբթի և Ուրբաթ օրերը մինչեւ իրիկուն ստանձնելով հետեւեալ աշխատութիւնները։

Կանանց յատուկ ձեռագործական ամէն տեսակ գծագրութիւններ, նշանագիրներ (մարքա) Հայ. և Գաղղ. ամէն տեսակ ճերմակեղէնի և նիւթի վրայ։ Մասնաւորապէս ամբողջ օժիտի յանձնարարութիւն շատ ճաշակաւոր աշխատութեամբ։ Սիկարի թղթի կափարիչներ՝ գունաւոր և անգոյն։ Հրապարակի գործառնութեանց վերաբերեալ վիմափոխադրելի թուղթի (էզար) վրայ աշխատութիւններ թէ՝ գծագրական և թէ՝ գեղագրական, Հայ. և Գաղղ.։ Տապանագիրներ, Դրօշմագիրներ (Թէմղա), ժամացոյցի սկաւառակներ, կափարիչներ։ Գոհարեղէն զարդերու և մէջէ մէջ գիրերու գծագրութիւններ։ Ընդօրինակութիւն առեւտրական և վարչական գործառնութեանց վերաբերեալ գրութիւններու, Հայ. և Գաղղ.։ Մասնաւոր դասախօսականութիւններ իր տանը մէջ և կամ ուրիշ ո՛ և է տեղ։

Չափաւոր պայմաններ։ Ճշմարտութիւն և Մաքրութիւն։

2—10

ԿՈՒԶԷ՞Ք

Անարատ, աժան և թարմ ԴԵՂ և ՄՕՐՈՒԻ ձկան իւղ խմել. նոյնպէս կ'ուզէ՞ք ապահով ըլլալ որ ձեր հիւանդը ընտրելագոյն և թարմ դեղերով պիտի դարմանուի,

ՑԱՐԻՔ ՁԵՐ ԴԵՂԱԳՈՐԾԸ

առ Լեւոն Էֆ. Կիւմիւշեան, տէր և տնօրէն ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ դեղարանի, Կէտիք-Փաշա-Պաշի թիւ 5

15—2

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐԵԱԼ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ, Ո. ՄԱՂԱՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլիս, Սուլթան Համամ Թօփալեան խան
թիւ 18, 20, 22, 24.
Մեծ Շուկայ, Պօտրում Խան, թիւ 30

Մեր վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամենաքանակ զգեստեղէն՝ ճերմեռուան յատուկ, և չափու վրայ ալ ընտիր հագուստներ կը շինուին։ Մեր նպատակն է մրցիլ թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ Գաղղիոյ ոչ մէկ վաճառատուններուն հետ. ուստի մեծ խնամք կը տանինք ապրանքներու տեսակին, ազնուութեան և դիմացկունութեան. գիներն ալ 20% աժան են բաղդատմամբ եւրոպական հագուստներու։ Ասոր համոզուելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել մեր վաճառատունները, Թօփալեան խան, եւ Մեծ Շուկայ՝ Պօտրում խան։ Այս վերջին վաճառատունը որ Շուկային նորոգութեան առթիւ գոց էր, վերաբացուած է։ Կիներու համար կը գտնուին ամէն տեսակ ժաքէթներ։

Վ. ԵՐԶԻՆ. ԴՈՒՆ

ԱՒԵՏԻՍ ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ
ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բերա, Մեծ փողոց թիւ 407
Կիւտիւկեան ապարանքին տակ

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին՝ Եւրոպայի վերջին նորաձեւութեան համաձայն եկած մետաքսէ կերպասներ, ինչպէս սեւ և գունաւոր տամաքօներ, պլուզի և կարնիթիւրի կերպասներ, ծաղկենկար և պարզ թաւիշներ, զանազան դիպակներ, վօյի համար գծաւոր և գոյնզգոյն մետաքսեղէններ, բօլօնէզներ, ևն., ևն.։ Ցաճախորդները գոհ պիտի մնան գիներուն չափաւորութեան և ուրիշ ամէն տեսակէտներով։ 40—2

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (2)

ՀԱՆՐԻ ԼԸԹՈՒՐՔ

ԳԵՏԻՆ ԳԱՆՁԸ

(Տարօրինակ արկածներ Բրազիլիոյ մէջ)

Ա.

—Ի՞նչ կը փնտռէք ուրեմն հարցուց, ոսկի՞ թէ ադամանդ։

—Կ'ուզեմ ոսկի որսալ. կարելի է ադամանդներ ալ գտնեմ բայց չեմ յուսար։

Այս անգամ երիտասարդը կարծեց որ Ամերիկացին իրօք խենդ էր։

—Եւ ի՞նչպէս յղացաք Բարանաբեներմայի տիղմին մէջ ոսկի փնտռելու այս գաղափարը։

—Ասիկա, սիրելիս, գաղտնիք մըն է, դէթ առժամանակեայ կերպով։

—Չեմ պնդեր, մըսթըր Ծօն, բայց ներեցէք որ հարցնեմ թէ ի՞նչու զիս հետերնիդ առիք։ Չեմ գիտեր թէ ինչպէ՞ս կրնամ ձեզի օգտակար ըլլալ ոսկիի այս փնտռտուքներուն և կամ աւելի ճիշդը՝ որսին մէջ։

—Օ՜հ, շատ պարզ է ասիկա, սիրելիս։

—Բայց ինչպէ՞ս։

—Կը յիշէ՞ք այն պարագաները որոնցմով իրարու ծանօթացանք։

—Ներեցէք, մըսթըր Ծօն, մեր մէջ պայման դրած էինք բնաւ չխօսիլ ատոնց մասին։

Եանքին՝ դէմքին վրայ ժպիտ մը խաղցնելով պատասխանեց.

—Ձեզ հետ առի ձեզի համար... չեմ գիտեր ինչպէ՛ս ըսեմ... Ա՜հ գըտայ... ձեզի միջնորդչէք տալու համար։

Երիտասարդը քանի մը վայրկեան բերանը բաց մնաց, կատղելապէս ապշած։

—Իմ... միջնորդչէ՞քս... կակազեց վայրկեան մը ետքը։

—Այո՛։

—Բայց ձեզի հետ ո՛չ մէկ առեւտրական յարաբերութիւն մը ունեցած եմ ես։

—Ասիկա մեծ ճշմարտութիւն մըն է սիրելիս, բայց ձեզի միջնորդչէք մը կը պարտիմ նորէն, այն...

—Ըսէ՛ք, մեր պայմանները պիտի բռնաբարէք, ըսաւ Բօլ՝ որ հասկցած էր անոր ըսելիքը և դժուարաւ ինքզինքը բռնած։

—Ու ե՞տքը, շարունակեց անխռով։

—Կ'ուզէի ձեզ ինծի ընկերակից ընել, բայց բոլորովին ընկերակից։

—Ա՜հ...

—Այո՛, և ասոր համար իմ Բարիզի թղթակցիս ղրկեցի երեք հարիւր բառով հեռագիր մը։ Թղթակիցս ինծի պատասխանեց ուրիշ հեռագրով մը՝ որ չորս հարիւր յիսուն երեք բառ ունէր, և որոնք համառօտակի՝ հետեւեալը կ'ըսէին.

«Օկիւսթ Տրպիւֆէօ անունով շատ հարուստ էր, բայց գրեթէ կործանեցաւ իր քեռորդին պատճառաւ, որ Լուիզիանա մեկնած էր և իրմէ լուր մը չէր առնուած։ Պ. Տրպիւֆէօի տղան՝ Բօլ՝ զուաւներու գումարտակի մը տեղակալ, 22 տարեկան հասակին մէջ զոհած է գեղեցիկ ասպարէզ մը ուր իր պետերը փայլուն ապագայ մը կը խոստանային իրեն, և մտած է Բէքբէր և Որդւոց մեծ վաճառատունը, բարօրութեան մէջ պահելու համար իր հայրը՝ արդէն յոգնած աշխատութեան երկար կեանքէ մը։»

Երիտասարդին աչքերուն մէջ արցունքի երկու կաթիլ շողացին՝ պատրաստ այտերն ի վար կաթելու։

Լուիզիանայի մշակողներուն իշխանը մօտեցաւ անոր, ու ձեռքերէն բռնելով.

—Սիրելի Բօլ, ըսաւ Ֆրանսերէն, որ պահանջեցիք, բան մը չպիտի յայտնեմ. սակայն, ձեր միջամտութիւնը մեկդի թողլով, ներեցէք որ գէթ վայրկեանի մը համար վերցնեմ մեր իրարու հետ ծանօթանալնուս առաջին վայրկեանները։

—Ըսէ՛ք, ըսաւ Բօլ, գրեթէ տաղտկացած կերպով մը։

—Հնդկուհին աղջիկն է մարդու մը՝ որ կուսարանիններու պետն էր, և որուն պատերազմիկները, ինչպէս նաև կիներն ու տղաքները գրեթէ ամբողջովին ջնջուեցան Բարակուայի բռնակալի՝ Լօբէզի պաշտպանած պահերուն։

—Ա՜հ, ըսաւ պարզապէս նախկին տեղակալը։

—Այո, շարունակեց Ծօն Ֆօրլի. այդ Հնդկուհիին հօրը քով կը գտնուէր Լօբէզի պահել տուած մեծ գանձերուն գաղտնիքը։

Երիտասարդը խոյն հասկցաւ ամէն բան։

—Եւ այդ գանձե՞րն է որ կը փնտռէք։

—Այո։

—Բայց, սիրելի բարեկամս...

—«Բարեկամս» կոչեցէք զիս։

—Լաւ, սիրելի բարեկամս, քարտէս մը, յատակագիծ մը կամ մանրամասնութիւններ ունի՞ք։

—Ասոնցմէ զատ բնաւ։

Եւ ամերիկացին գրպանը Պրազիլեայի ու Բարակուայի մէկ քարտէսը հանելով տարածեց գետնին վրայ։ Ցետոյ շարունակեց.

—Ահա ինչ որ Հնդկուհին յայտնեց ինծի։ Գանձը պահուած է մեծ գետին մէջ հատոր գետակի մը խորը, ճիշդ մօտիկը այն կէտին՝ ուր երկու ջուրերը իրար կը միանան։ Անկէ քիչ անդին տեղ մը կը գտնուի՝ որ «Դժոխք» անունը կը կրէ, եւ աւելի անդին ալ կայ քաղաք մը՝ որուն Սուրբի մը անունը տուած են։

—Ամէնը ա՞ս է, հարցուց Բօլ։

—Հնդկուհին դեռ ըսաւ որ գանձը կղզիին մօտիկը նետուած է։

—Եւ միմիայն այս տեղեկութեանց վրայ հիմնուելո՞վ է որ չվարանեցաք այդքան ահագին ծախքեր ընելու։

—Բայց, սիրելի բարեկամս, դեռ կը կասկածի՞ք ասոր մասին։ Եւ մանաւանդ ակնարկ մը նետեցէք սա քարտէսին վրայ։ Ահաւասիկ Բարանա գետը՝ որ Հնդկուհիին ակնարկած մեծ գետին մէջ կը հոսի։ Սատանայի լերան հանդէպ առաջ, անդէն մը՝ որ ամէնէն աւելի կը մօտենայ ակնարկուած «դժոխք»ին, Բարանայի և Բարանաբեներմայի գետախառնունքին կը հանդիպինք։

(Շարունակելի)